

СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

**КУРКО Микола Нестерович - доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України проректор Міжрегіональної академії управління
персоналом**

**БІЛЕНЧУК Петро Дмитрович - кандидат юридичних наук, доцент кафедри
правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені
Тараса Шевченка**

---

*В статтє сформулирована новая пара-
дигма научного обеспечения познавательных
процессов в сфере правосудия.*

Ключові слова: наукове забезпечення правосуддя.

Стратегія формування концепції всеукраїнського проекту наукового забезпечення органів правосуддя новітніми засобами пізнання, доказування, розслідування базується на основі системного аналізу існуючого стану та осягнення сучасної ролі і нового призначення суду у місцевому, регіональному і всеукраїнському розвитку держави у ХХІ столітті, а також визначає мету, цілі та завдання, принципи, механізми і ресурси, а також передбачувані результати впровадження новітніх засобів пізнання у діяльності органів правосуддя, судочинства та правопорядку.

Головною метою Концепції наукового забезпечення пізнавальних процесів у правосудді є утвердження судової гілки влади, яка повинна з позиції сучасної правничої освіти, науки і практики забезпечувати правосуддя, судочинство і правопорядок та здійснювати судовий контроль в державі за дотриманням прав і свобод людини і громадянина на засадах: 1) верховенства права; 2) законності; 3) рівності перед законом і судом; 4) поваги до людської гідності; 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканість; 6) недоторканості житла чи іншого володіння особи; 7) таємниці спілкування; 8) невтручання у приватне життя; 9) недоторканості пра-

ва власності; 10) презумпції невинуватості; 11) свободи від самовикриття та права не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; 12) заборони двічі притягувати до юридичної відповідальності за одне і те саме правопорушення; 13) забезпечення права на судовий захист; 14) доступу до правосуддя; 15) змагальності; 16) безпосереднього дослідження показань, речей і документів; 17) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; 18) публічності; 19) диспозитивності; 20) гласності і відкритості судового розгляду; 21) розумності строків судочинства; 22) мови, якою здійснюється судочинство.

Оскільки згідно ст. 6, 8, 124-131 Конституції України судова влада в Україні – це самостійна і незалежна гілка державної влади, яка створена, по-перше, для вирішення на основі чинного закону суперечностей, соціальних конфліктів між державою і громадянами, самими громадянами, юридичними особами, по-друге, для контролю за конституційністю законів, по-третє, для захисту прав громадян в їх взаємовідносинах з органами виконавчої влади і посадовими особами, зокрема, контролю за дотриманням прав громадян при запобіганні і розслідуванні злочинів та проведенні оперативно-розшукових заходів, по-четверте, встановлення найбільш значимих юридичних фактів, то звичайно, що обійтися без використання для реалізації цієї мети, цілей і завдань відповідного комплексного

арсеналу наукових засобів пізнання, доказування, розслідування очевидно неможливо.

Концепція всеукраїнського проекту наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері правосуддя, судочинства, правопорядку окреслює напрями поетапного втілення місії судової гілки влади у сферах фундаментальних та прикладних досліджень з метою використання засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері кримінального судочинства для розв'язання концептуальних завдань правосуддя та судочинства, інтеграції до європейських та світових структур, розвитку теорії наукового забезпечення пізнавальних процесів у правосудді, кримінально-процесуальному праві, криміналістиці, судовій експертології, теорії оперативно-розшукового пізнання, здійснення реформування органів правосуддя на основі даних науки кібернетики, інформатики, системології та управління.

Реалізація всеукраїнського проекту органами судової влади має слугувати ефективному використанню сучасних засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері кримінального судочинства на основі норм чинного міжнародного і вітчизняного законодавства.

Кінець ХХ – початок ХХІ століть свідчить про небувалі світоглядні, правові, економічні, соціальні, екологічні, психологічні, політичні суперечності, кризові явища, загострення яких загрожує розвитку й існуванню, як земної цивілізації, так і кожної окремої держави. Тому, роль суду в цій ситуації є надзвичайно важливою, оскільки судова влада іменно і створена для захисту людини, суспільства, держави від протиправної поведінки окремих громадян і організацій, охорони прав і свобод громадян, контролю за діяльністю інших гілок влади, що зобов'язує забезпечувати конституційність, законність і справедливість їх дій і прийняття відповідних організаційно-правових управлінських рішень у сфері кримінального судочинства.

Оскільки згідно ст. 124 Конституції України судові рішення ухвалюються судами іменем України, то вони є обов'яз-

ковими до виконання на всій території України

Отже, усвідомлюючи своє конституційне призначення судова гілка влади здатна протидіяти глобальним викликам ризикам, загрозам і небезпекам, а тому зобов'язана створити надійне безпекове середовище для діяльності людей, відомств, установ та організацій.

Найпотужнішими підставами для цього є: оригінальна національна філософсько-правова школа, рушійні (інтелектуальні) кадрові ресурси, чинне національне законодавство і новітній арсенал засобів наукового пізнання, доказування, розслідування, які здатні гарантувати забезпечення реалізації пропонуємої всеукраїнської концепції у сферу кримінального судочинства.

Існуючий стан усвідомлення та втілення місії всеукраїнського проекту у сферу кримінального судочинства, звичайно, потребує нових світоглядних доктрин, підходів, стратегій та механізмів розробки, впровадження і використання сучасних засобів пізнання, доказування, розслідування у діяльність органів кримінального судочинства.

Концепція визначає головну мету всеукраїнського проекту, що полягає у розкритті сутності, дослідженні змісту та втіленні місії наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері правосуддя новітніми засобами пізнання, доказування, розслідування, оскільки згідно ст. 8 Конституції України звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується. Гарантією забезпечення безпеки людини, суспільства і держави від злочинних посягань є те, що, по-перше, в Україні визнається і діє принцип верховенства права, по-друге, Конституція України має найвищу юридичну силу, по-третє, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй, в-четвертих, норми Конституції України є нормами прямої дії, в-п'ятих, конституційні положення є надійною науковою основою пізнання, доказування, розслідування, в-шостих, чин-

не законодавство регламентує правовий порядок використання засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері кримінального судочинства, в-сьомих, органи кримінального судочинства згідно закону мають право використовувати різноманітний пізнавальний арсенал засобів, методів, методик і технологій в ході досудового слідства, при судовому розгляді матеріалів кримінальних проваджень, а також в процесі здійснення профілактичних заходів тощо.

Водночас мета всеукраїнського проекту відображається у пріоритетних завданнях, які по-перше, конкретизують роль та покликання судової гілки влади, оскільки правосуддя в Україні здійснюється виключно судами, по-друге, забезпечують органи кримінального судочинства новітнім арсеналом засобів пізнання, доказування, розслідування, по-третє передбачають стратегію, тактику, мистецтво і механізм розробки та впровадження як традиційних, загальновідомих, так і новітніх засобів пізнання, доказування, розслідування у сферу судочинства, оскільки згідно ст. 124 Конституції України юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Водночас слід особливо зазначити, що світоглядні принципи є фундаментальною основою для реалізації всеукраїнського проекту з метою розробки, впровадження і використання сучасних засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері кримінального судочинства.

Пропонуємо для втілення в практику концепція наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері судочинства спирається на основоположні світоглядні принципи, дотримання яких забезпечує ефективну і дієву реалізацію проекту і сприяє втіленню місії використання засобів пізнання, доказування, розслідування у процесі досудового розслідування і судового провадження. Найважливішими світоглядними принципами з них є: 1) Зумовленість; 2) Самодостатність; 3) Світоглядність; 4) Наукова аргументованість; 5) Антиентропійність; 6) Ефективність; 7) Інтегрованість; 8) Всеосяжність.

Дані принципи закладають світоглядні засади наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері правосуддя.

Очевидно, що механізм реалізації концепції щодо використання світоглядних принципів, засобів пізнання, доказування, розслідування в процесі кримінального провадження спирається на інноваційні ноотехнології, а також економічні, нормативно-правові, інформаційні, криміналістичні механізми і фінансові ресурси, завдяки яким досягається його мета.

Водночас усвідомлення обраної в дослідженні місії стратегії пізнавального інноваційного розвитку у сфері кримінального судочинства, її обґрунтування та розкриття досягаються за допомогою сучасних інтелектуальних механізмів, наявних правових, методичних і технологічних ресурсів та потребує формування концептуальних засад новітньої освітньої, науково – дослідницької і праксеологічної індустрії всього кримінального судочинства.

Системна судова реформа, яка здійснюється в Україні і сучасне чинне законодавство мають сприяти інтегруванню новітніх засобів пізнання, інноваційних інтерактивних методів організації і управління та суддівського адміністрування у сферу кримінального судочинства, оскільки ці проблеми та суперечності потребують невідкладного як теоретичного, так і практичного розв'язання.

Такі доктринальні підходи мають сприяти вдосконаленню розвитку праксеологічного, наукового та освітнього простору і покликані на новітніх філософсько-правових, соціолого – психологічних і науково – технічних засадах змінювати мислення, удосконалювати судівське адміністрування та суспільно – правове буття людини, яка перебуває у сфері кримінального судочинства.

З метою донести ідеї місії, її стратегії і тактики, побудованої на концептуальних засадах пізнавального інноваційного розвитку, до конкретного виконавця, то необхідно задіяти сучасні механізми освітнього процесу, науково-дослідницької діяльності, а також здійснити масштабні навчальні, наукові, видавничі проекти, забезпечити

проведення представницьких наукових форумів, конгресів, конференцій, симпозіумів за результатами системних досліджень теорії, методології і практики використання новітніх засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері кримінального судочинства. Для реалізації даного проєкту доцільно активно використовувати телекомунікаційні технології у викладацькій діяльності, навчальному процесі і науковому спілкуванні вчених, освітян і практиків, а це все буде сприяти широкому застосуванню глобальної інформаційної мережі Інтернет в освітянській, науковій і праксеологічній діяльності.

З огляду на масштабність всеукраїнського проєкту необхідною умовою повинно бути урізноманітнення джерел та механізмів його фінансування та ресурсного забезпечення. Для втілення даного проєкту в практику кримінального судочинства поряд з коштами і ресурсами державного та місцевих бюджетів мають залучатися кошти освітянських і наукових установ, органів суддівської адміністрації, комітетів освіти та науки Верховної Ради України, Міністерства юстиції України, МВС України, СБУ, ДПА України, Генеральної прокуратури України, МО України і структур приватної власності, а також вітчизняних і зарубіжних юридичних та фізичних осіб, міжнародних організацій та ін.

Реалізація всеукраїнського проєкту потребує його невідкладного розгляду вищими органами державної влади, місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства. Одним із напрямів реалізації проєкту – це ухвалення розроблених на основі норм чинної Конституції України, Законів України, проєктів нових законів та нормативно-правових актів, спрямованих на втілення у сферу кримінального судочинства новітніх засобів пізнання, доказування, розслідування оснований на базі фундаментальних та прикладних досліджень теорії наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері судочинства, теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, оперативного-розшукової діяльності, інформатики, кібернетики, не-

йробіоніки, психології, фізики, хімії, біології тощо.

Реалізація концепції передбачає впровадження і використання новітніх засобів пізнання, інноваційних методів організації і управління, сучасних технологій адміністрування в українських судах, що дасть змогу усвідомити сутність і зміст покладеної на освітян, науковців, співробітників органів судової влади зазначеної місії, з метою розкрити і донести це розуміння до освітянських і наукових колективів, працівників апарату судів, забезпечити впровадження новітніх ідей, ініціатив, інновацій у всі сфери кримінального судочинства, навчальний процес юридичних вузів, і діяльності окремих науково-дослідних установ, які забезпечують формування і розвиток юридичної освіти, правової науки, правосуддя та судочинства в Україні.

Усвідомлення викладачами юридичних вузів, вченими наукових установ, дослідницьких лабораторій і інститутів, суддівським апаратом органів правосуддя, судочинства, правопорядку, стратегії, тактики та механізму використання засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері кримінального судочинства сприятиме започаткуванню якісно нової наукової парадигми судової політики інтегрованої як стратегічний інтерактивний модуль судової реформи в українських судах. Вважаємо, що втілення даної стратегії у сферу кримінального судочинства дозволять:

- поширювати в органах судової влади вітчизняні і зарубіжні інтелектуальні здобутки, об'єднувати зусилля з науковими колективами інших країн для спільного збагачення надбань світової думки щодо застосування положень теорії наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері судочинства, базуючись на концептуальних положеннях теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, оперативного-розшукової діяльності, науки організації і управління та адміністрування в судах, а це все дозволить забезпечувати їх діяльність новітніми процесуальними і науковими засобами пізнання, доказування, розслідування;

• увести у науковий та освітній простір українських правознавців різних галузей юриспруденції, зусиллями яких зберігаються, накопичуються, розвиваються і поширюються унікальні напрацьовані наукові здобутки, надбання, досягнення теорії наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері судочинства, які сформульовані в теорії – судової гносеології, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, теорії оперативного розшуку пізнання, що дозволить освітянам, науковцям, практикам:

1) забезпечувати досудове і судове слідство новітніми засобами пізнання, доказування, розслідування нарівні європейських і світових стандартів;

2) взяти на себе місію носіїв антиентропійного мислення у сфері кримінального судочинства;

3) ініціювати запровадження антиентропійних моделей кримінального судочинства;

4) розглядати зосереджений в Україні практичний досвід, науковий і освітній ресурсний потенціал ідей, інновацій у сфері логіки, філософії, права, фізики, хімії, біології, психології, кібернетики та нейробіології як системний полігон для впровадження новітніх засобів пізнання, доказування, розслідування у сферу кримінального судочинства;

5) сформувати банк даних новітніх ідей, ноометик, грид-технологій наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері правосуддя;

6) створити інтегровану автоматизовану комп'ютерну систему забезпечення кримінального судочинства – Інсуд- 1;

7) розробити концепцію гарантування безпеки людини, суспільства, держави від злочинних зазіхань.

Утілення даної концепції у сферу кримінального судочинства має спиратися на новітню стратегію економічних, суспільно-політичних та судових реформ. Її проведення сприятиме інтегруванню законодавчої, виконавчої і судової гілки влади, органів юстиції, внутрішніх справ, митної і прикордонної служби, податкової адміністрації на засадах партнерства, порозуміння, взаємо-

дії, входженню в європейський та світовий науковий та освітній простір з урахуванням рекомендацій Болонського процесу, принципів декларації Лісабонської стратегії та положень Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [5]. Ці доктринальні положення є невідомою основою даної концепції і складають сутність проведеного нами дослідження [2].

Утілення глобальної місії всеукраїнського проекту щодо розробки, впровадження і використання засобів пізнання, доказування, розслідування у сферу кримінального судочинства потребує нових юридичних знань, практичних навиків і умінь, покликаних змінювати спотворене мислення про результати діяльності сучасної гілки судової влади. Їх набуттю та практичному запровадженню має сприяти формування новітніх освітянських і науково – дослідних структур. Оновлення теорії і практики, наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері судочинства, на основі новітніх рекомендацій кримінального процесу, криміналістики, судової експертології з метою удосконалення практики кримінального судочинства на основі надбань національної, європейської і світової філософсько – правової думки потребує започаткування, формування і створення спеціальної структури в Україні – Інституту справедливості.

Стратегічною метою започаткування діяльності Інституту справедливості є утвердження в національному просторі заснованої на суспільних, гуманітарних і природничих наукових засадах нової наукової парадигми юридичного мислення суддівського корпусу стосовно вселенського, планетарного і індивідуального призначення функції правосуддя, судочинства і загалом практичної діяльності органів кримінального судочинства. Основними завданнями діяльності Інституту справедливості повинно стати збереження, накопичення і систематизація надбань української, європейської і світової наукової школи аналітичної філософії права, аналітичної юриспруденції, правової компаративістики, гносеології права, теорії судового пізнання, їх подальший розвиток, удосконалення і поширення.

Вважаємо, що досягнення поставленої мети передбачає зосередження зусиль Інституту справедливості як на теоретичних, так і практичних проблемах гносеології права, теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, теорії оперативно-розшукового переслідування, здійснення досліджень пізнавальних завдань у сфері кримінального судочинства, а також розв'язання конкретних конфліктних ситуацій і суперечностей, що мають спиратися на результати новітніх досліджень, які буде здійснювати правова наука в XXI столітті. Водночас діяльність Інституту справедливості розрахована на тривалу перспективу, оскільки передбачає здійснення як піонерних наукових розвідок, а також проведення системних оригінальних творчих пошуків принципово нового спрямування. Слід зазначити, що фундаментальні дослідження передбачають подальший розвиток надбань української наукової школи аналітичної філософії права, гносеології права, теорії судового пізнання, кримінального процесу, криміналістики, судової експертології, оперативно-розшукової діяльності, а прикладні – це розробка новітніх засобів пізнання, удосконалення традиційних методів і технологій для сфери кримінального судочинства, які доцільно безпосередньо впроваджувати і застосовувати в органах правосуддя і судочинства як в Україні, так і за її межами.

Водночас вважаємо, що пріоритетними є фундаментальні дослідження, які торкаються світоглядних принципів, загальнофілософських, загальнонаукових, окремонаукових і спеціальнонаукових методів пізнання, а тому їх необхідно здійснювати з використанням сучасних досягнень вітчизняної і світової науки. Очевидно, що очікуваними результатами фундаментальних досліджень мають стати розробка новітніх інноваційних технологій і розробка нових засобів, методів, методик пізнання юридичних фактів, направлених на з'ясування механізму дії нових законів і закономірностей досліджуємих об'єктів з природничо-гуманітарних і технічних позицій. На їх основі передбачається, по-перше, започаткування

і розробка фундаментальних і прикладних проблем теорії правової гносеології, теорії судових наук, теорії судового пізнання, теорії прикладної судової гносеології, теорії криміналістики, теорії судової експертології, теорії оперативно-розшукового пізнання та переслідування, по-друге, створення цілісної системи наукового забезпечення історії, теорії і методології судового пізнання, доказування, розслідування, яка структурно повинна включати в себе: а) засоби і методи теорії наукового забезпечення пізнавальних процесів у правосудді; б) засоби і методи пізнання науки кримінально-процесуального права (процесуальні засоби пізнання); в) засоби і методи пізнання науки криміналістики (історія, теорія, техніка, тактика, мистецтво, стратегія, системологія, методика); г) засоби і методи пізнання спеціальної техніки; д) засоби і методи пізнання судової експертології; е) засоби і методи оперативно-розшукового пізнання; є) засоби і методи процесуального і оперативно-розшукового переслідування; ж) організаційні та управлінські засоби пізнання та суддівського адміністрування; з) інформаційно-аналітичні засоби і методи пізнання тощо.

Особливу увагу слід звернути також на дослідження такого наукового напрямку як теорія слідчих дій, тактичних операцій і теорія судової експертології, теорія оперативно-розшукового пізнання та теорія процесуального і оперативно-розшукового переслідування, оскільки ці проблеми потребують оновлення в зв'язку з метою дотримання вимог міжнародних стандартів та прийняттям Закону України „Про судоустрій та статус суддів України”, а також нового КПК України [3,5-12]. Вважаємо, що доцільно приділити також увагу проблемам, які торкаються історії правосуддя, історії національної та світової думки щодо використання засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері правосуддя, кримінального судочинства, судоустрою. Водночас потребують спеціального наукового дослідження новітні напрями формування безпекового середовища в органах правосуддя з метою обґрунтування методології розв'язання соціальних конфліктів, супер-

ечностей, спірних питань органами судової гілки влади тощо. Результати цих досліджень покликані сформулювати новітню судову парадигму, науковго забезпечення пізнавальних процесів у сфері правосуддя, забезпечити її утвердження і практичне застосування, створити нову теоретико-методологічну основу фундаментальних і прикладних досліджень у сфері кримінального судочинства і особливо з метою удосконалення чинного законодавства, практики досудового і судового слідства відповідно до положень чинної Конституції України і вимог Закону України „Про судоустрій та статус суддів України”, рекомендацій нового Кримінального процесуального кодексу України та Закону України „Про судову експертизу”.

Одночасно прикладні дослідження варто зосередити на створенні та запровадженні моделей, алгоритмів, правил і методик використання засобів пізнання, доказування, розслідування у сфері кримінального судочинства з урахуванням положень чинного конституційного, адміністративного, цивільного, господарського, кримінального, пенітенціарного законодавства і узагальнення досвіду реальної судової, слідчої і експертної практики.

Результатами цієї діяльності мають стати, з одного боку, як наслідок системного консолідованого узагальнення історіографічних, джерелознавчих, теоретичних, методологічних проблем судоустрою, правосуддя та сфери кримінального судочинства, а з іншого – «вписування», впровадження новітніх засобів пізнання, доказування, розслідування в окремі стадії кримінального судочинства. Фундаментальні та прикладні дослідження Інституту справедливості відкриють перспективу модифікації судової освіти і судової науки, удосконалення теорії і практики сфери кримінального судочинства, моделювання сценаріїв, ситуацій, створення алгоритмів, правил, технологій розв'язання пізнавальних завдань, суперечностей, як у сфері правосуддя в цілому, так і у сфері кримінального судочинства зокрема.

Упровадження результатів наукової діяльності Інституту справедливості у сферу

правосуддя має сприяти реформуванню не тільки органів судової гілки влади, але і органів державної влади, місцевого самоврядування і організацій громадянського суспільства. Наукове забезпечення пізнавальних процесів в органах судової гілки влади покликано сприяти створенню якісно нової організації діяльності системи правосуддя, судочинства, правопорядку в державі, забезпечити надійний судовий контроль за законністю і дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина в процесі здійснення кримінального судочинства безпосередньо на підставі норм чинної Конституції України та Законів України [1,5-7].

Модифікація юридичної освіти та правничої науки і, зокрема, з метою, підготовки сучасного суддівського корпусу, слідчих суддів, прокурорів, адвокатів, завдяки новітнім вітчизняним і світовим науковим дослідженням надає можливість Інституту справедливості розпочати підготовку нової генерації фахівців з антропокозмичним світоглядом, сучасними навичками мислення та креативного прийняття рішень на засадах використання здобутків і надбань філософії права, правової гносеології, теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, теорії оперативно-розшукового пізнання, природничих, гуманітарних і технічних наук.

Оригінальність надбань української наукової школи філософії права і аналітичної юриспруденції, юридичної гносеології і теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права і криміналістики, судової експертології і оперативно-розшукової діяльності, вагомість результатів новітніх вітчизняних наукових досліджень, а також необхідність інформування про них світову суддівську спільноту, визначають реальну потребу розвитку міжнародних відносин Інституту справедливості з європейськими і світовими інституціями, установами і організаціями. Цьому має сприяти здійснення суспільних багатосторонніх світських науково-дослідних проєктів, зокрема, проведеної міжнародних форумів, симпозіумів і системної підготовки навчальних та

наукових видань (підручників, монографій, посібників), поширення та впровадження результатів наукових досліджень у сферу кримінального судочинства. Застосування результатів наукових досліджень Інституту справедливості в міжнародному вимірі створить основу для об'єднання зусиль України та інших країн у спільному забезпеченні безпеки людини, суспільства, держави від загроз, ризиків, небезпек, протиправних посягань транснаціональних, транскордонних, трансконтинентальних злочинних угруповань, розв'язанні пізнавальних завдань при вирішенні міжнародних соціально-правових дискусій, суперечностей і конфліктів[4, 13-15].

Інформація про результати освітньої і наукової діяльності Інституту справедливості має бути доступною для українського суспільства і світової спільноти. Для цього слід створити систему інформування про результати проведених фундаментальних і прикладних досліджень. З метою донесення цих результатів до всіх ланок судової гілки влади, а також органів державної влади та місцевого самоврядування і установ громадянського суспільства в Україні та інших країн світу Інститут справедливості повинен ініціювати створення новітніх наукових, навчальних, періодичних, популярних та інших видань (традиційних і електронних).

Унікальність здобутків національної школи правової гносеології і теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права і криміналістики, судової експертології і оперативно-розшукової справи, а також актуальність проблематики наукових досліджень пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів правосуддя та масштабність потенційного впровадження їх результатів в практику судочинства є реальними передумовами підвищення суспільної та міжнародної значущості Інституту справедливості, подальшого розгортання його діяльності, а також розвитку окремих підрозділів та спеціальної регіональної мережі.

У міру зростання суспільних та міжнародних потреб проведення освітніх, наукових і праксеологічних заходів на основі Ін-

ституту справедливості доцільно створити низку дочірніх інституцій, зокрема: Інститут правосуддя, Інститут судових наук, Інститут досудового і судового слідства та ін. Слід також заснувати дослідні центри, проблемні лабораторії, ліцензійні агентства, патентні бюро тощо, а також проектно-конструкторські, інжинірингові, інформаційно-пошукові, консалтингові, провайдерські та інші структури, діяльність яких необхідно спрямувати на впровадження та практичне застосування результатів наукових досліджень як українських, так і зарубіжних вчених у сферу кримінального судочинства.

Інститут справедливості та створювані на його основі (виокремлювані з його складу) структури доцільно об'єднати під егідою Наукового товариства правосуддя. Дане товариство покликане стати прообразом науково-дослідних утворень нового типу, з сучасними ідеями, інноваціями, ресурсами, оскільки органи судочинства потребують реформування і забезпечення їх новітніми креативними методиками, технологіями, моделями і механізмами.

Джерелами фінансування діяльності Інституту можуть стати кошти заснованих під патронатом Президента України, як, наприклад, Фондація імені Володимира Вернадського та ін. У міру розгортання діяльності Інституту справедливості та утворюваних навколо нього мережевих структур джерелами їх існування й розвитку стануть кошти і ресурси замовників результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень.

Створення Інституту справедливості буде визначальним кроком на шляху втілення інтелектуальної місії процесу реформування судово-правових органів в Україні. Найважливішим із очікуваних результатів його діяльності є загальнонаціональне і міжнародне утвердження української школи аналітичної філософії права, правової гносеології, теорії судового пізнання, кримінально-процесуального права, криміналістики, судової експертології, теорії оперативно-розшукового пізнання як новітньої наукової школи загальнодержавного і світового виміру. Інститут справедливості покликаний сформувати

АНОТАЦІЯ

В статті сформульована новітня парадигма наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері правосуддя.

SUMMARY

In the article the new paradigm of scientific support of the cognitive processes in the sphere of justice is formulated.

новітню світоглядну стратегію наукового забезпечення пізнавальних процесів в діяльності органів правосуддя, судочинства, правопорядку в Україні на принципах верховенства права, законності, рівності, волі, об'єктивності, чесності і справедливості [2, 357-371].

Водночас потреба підготовки високоосвічених, висококваліфікованих кадрів для органів правосуддя на засадах наукового забезпечення пізнавальних процесів у сфері судочинства, зумовлює необхідність створення у класичних національних юридичних університетах відповідних освітніх установ, зокрема, кафедри аналітичної філософії права і правової гносеології, кафедри наукового забезпечення правосуддя, кафедри управління та суддівського адміністрування, кафедри автоматизації, комп'ютеризації, інформатизації правосуддя, кафедри безпекознавства (безпеки людини, суспільства, держави) та кібербезпеки тощо.

Література

1. Біленчук П.Д. Концептуальні засади забезпечення органів кримінального судочинства новітніми засобами пізнання / П.Д. Біленчук // Віче. – 2013. – № 12. – С. 5-7.

2. Біленчук П.Д. Загальнотеоретична характеристика засобів пізнання у сфері кримінального судочинства: проблеми методології, системології, праксеології / П.Д. Біленчук. – Монографія. – Хмельницький: ХМЦНП, 2012. – 372 с.

3. Головченко Л.М. Про необхідність вдосконалення законодавства про судово-експертну діяльність в Україні / Л.М. Головченко // Криміналістика и судебная экспертиза: Междугосударственный научно-методический сборник. Вып.28, ч.1 / Отв. ред. И.И. Емельянова. – К.: Министерство юстиции Украины, 2013 с. 5-12.

4. Залізник Л. Україна серед цивілізацій Європи // Українознавчий альманах. Вип. 8, – К.: Київський університет, 2012. – с. 13-15.

5. Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Указ Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 року <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.